

Focusthema: met de auto “Rijvaardigheid”

Dra. Ariane Cuenen

Instituut voor Mobiliteit (IMOB) – Universiteit Hasselt

Maandag 4 mei 2015

Mobiliteitsacademie

Themadag: Mobiliteit, seniorproof?

VSV, Mechelen

Rijvaardigheid van ouderen

Tegen 2030: Meer dan 25% van de autobestuurders in België 65 jaar of ouder

Ouderen van nu niet de ouderen van vroeger:

- Toename vrouwelijke bestuurders
- Wijzigend verplaatsingsgedrag
 - meer gebruik van de auto
 - meer verplaatsingen
 - langere verplaatsingen

Stigma

Oudere bestuurders zijn:

- Traag
- Bang
- Onvoorspelbaar

Maar:

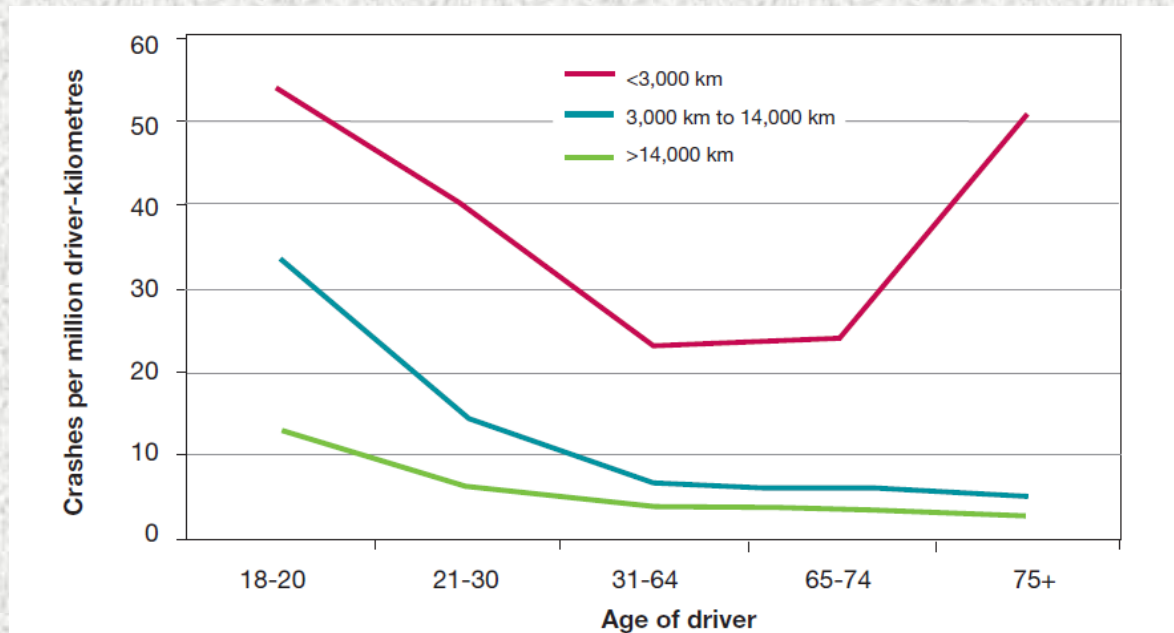
- Veel ervaring!
- Aandachtig!
- Voorzichtig!

Ongevallencijfers

Meer risico op (zware) ongevallen:

- Hoge leeftijd (>75 jaar)
- <3000 km/jaar afleggen

Type ongevallen

Ongevallen als gevolg van:

- Jongere bestuurder: risicogedrag, weinig ervaring
➔ ongevallen met enkel eigen voertuig
- Oudere bestuurder: perceptie, beslissen
➔ ongevallen met meerdere voertuigen

Met toename leeftijd:

- Afname ongevallen als gevolg van overtredingen
- Toename ongevallen als gevolg van fouten

Problematische verkeerssituaties

- Voorrang verlenen op kruispunten
- Links afslaan op kruispunten
- Reacties op verkeerstekens en onverwachte gebeurtenissen

Veroudering

Met (normale) veroudering, is er een:

- Afname in functionele vaardigheden:
 - Mentale vaardigheden
 - Motorische vaardigheden
 - Visuele vaardigheden
- Toename in kwetsbaarheid

Samenwerking Jessa ziekenhuis Hasselt

2010: Geriater van het Jessa ziekenhuis in Hasselt stelt de vraag aan IMOB:

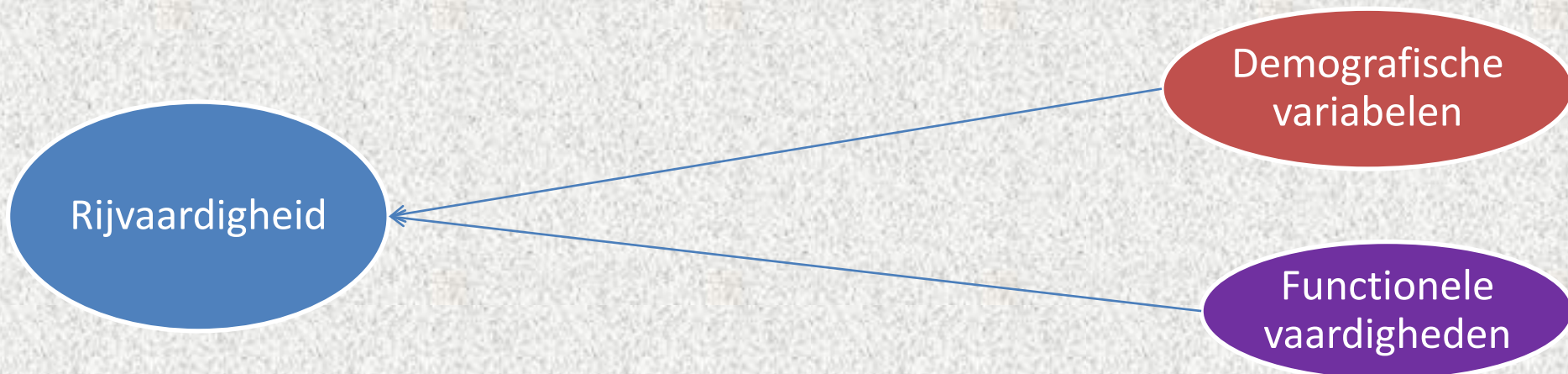
“Hoe kan ik bepalen of een oudere persoon nog rijvaardig is?”

2011: Wetenschappelijk onderzoek naar de rijvaardigheid van oudere bestuurders

Onderzoeksvragen

Kunnen **demografische variabelen** (leeftijd en rijervaring) rijvaardigheid van oudere bestuurders voorspellen?

Kunnen **functionele vaardigheden** rijvaardigheid van oudere bestuurders voorspellen?

Methode

Wie?

Bestuurders vanaf 70 jaar

Geen beroerte afgelopen half jaar

Rijgeschiktheidsonderzoek
Neuropsychologische testen
@ Jessa ziekenhuis
(N=77)

Geriatr, neuropsycholoog, ergotherapeut

Rijvaardigheidsonderzoek
Rijsimulatortest
@ Instituut voor mobiliteit (IMOB)
(N=55)

Wetenschappelijk onderzoeker

Resultaten

Verschillende rijmaten hangen samen met verschillende functionele vaardigheden

Vb. reactie op onverwachte gebeurtenissen hangt samen met aandachtcapaciteit

→ Assessment: Belangrijk om meerdere functionele vaardigheden in kaart te brengen

Resultaten

Demografische
variabelen:
3-15%

Functionele
vaardigheden:
+7-36%

→ Assessment: Belangrijk om rij-test af te leggen

Steeds meer onderzoeken

- Rijvaardigheid van ouderen tijdens afleiding
- Rijvaardigheid van ouderen met een cognitieve beperking, vb. geheugenproblemen
- Trainen van rijvaardigheid van ouderen mbv cognitieve taken
-

Doel = oudere bestuurders zo lang mogelijk veilige bestuurders laten blijven!

Centrum : Samen Veilig Mobiel

Rijvaardigheidstest

Rijvaardigheidstraining

Advies en begeleiding

011/338866

Infosessies voor organisaties op aanvraag

Centrum : Samen Veilig Mobiel

Onderzoek naar rijgeschiktheid en rijvaardigheid

Laagdrempelig: vb. bekommerde ouderen / familie,
patiënten van huisartsen, etc.

Advies houdt geen uitspraak in i.v.m. rijbevoegdheid

Centrum : Samen Veilig Mobiel

Advies 1: Geen knelpunten

= Aanmoediging om zo verder te blijven rijden en rijvaardigheid te onderhouden

Advies 2: Bepaalde knelpunten

= Aanbieden van training op maat voor langer behoud mobiliteit

Advies 3: Ernstige problemen

= Advies tot rijstop

– Verwijzing naar CARA

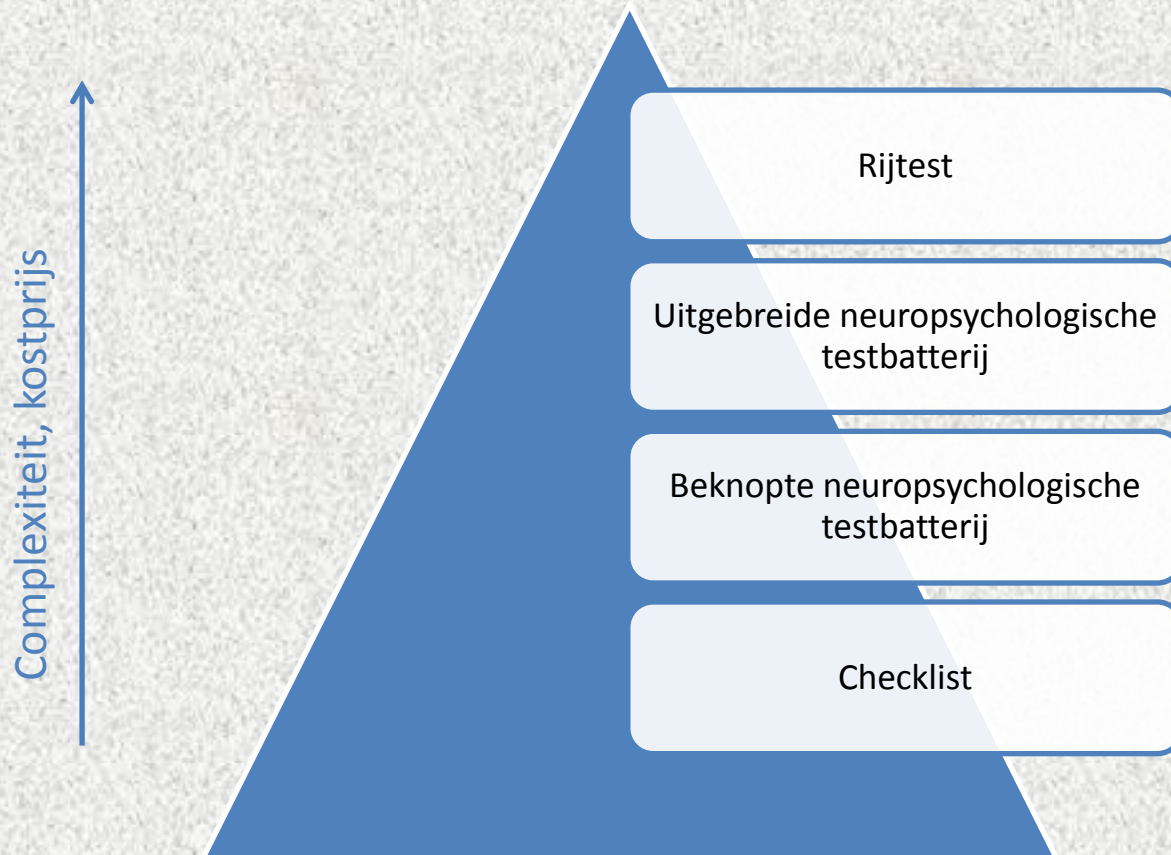
– Advies over alternatieve vervoersmiddelen: vzw Enter

Fitness-to-drive

Verschillende landen: Leeftijd-gebaseerde rijgeschiktheidsevaluatie, vb. Nederland: 75 jaar

- Uitgebreide evaluatie: neuropsychologie + rijden
 - Stresserend voor deelnemer
 - Hoge kosten voor maatschappij
 - Kans op:
 - False alarm: Rijgeschikt, maar niet volgens keuring
 - Miss: Niet rijgeschikt, maar wel volgens keuring
- ➔ Slechts beperkt aantal mensen zijn niet meer rijgeschikt volgens keuring

Getrapt systeem

Checklist

Bedoeling?

- 1^e indicatie van mogelijke problemen met rijvaardigheid
- Toegankelijk en bruikbaar voor iedereen
- Stijging in bewustzijn van mogelijke problemen met rijvaardigheid
- Bieden van suggesties om rijvaardigheid te verbeteren
- Geen beoordeling over 'fitness-to-drive'

Checklist

Internationaal gebruik, maar tot vorig jaar nog niet in België

Aanpassing van “Drivers 65 Plus”; American Automobile Association - Foundation for Traffic Safety (AAAFTS), 2013

- Aanpassing naar Belgische verkeerssituaties
- Vertaling naar Nederlands, Frans en Duits

Verschillende versies

- Papieren versie: scoring zelf doen
- Online versie: scoring vanzelf

Inhoud checklist

Rijgedrag en -gewoontes

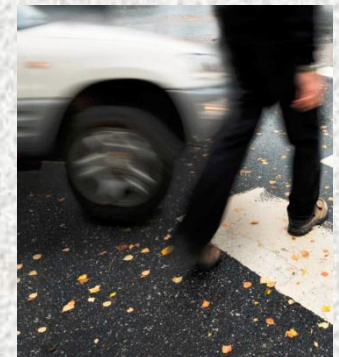

Moeilijkheden in bepaalde verkeerssituaties

Medische aspecten

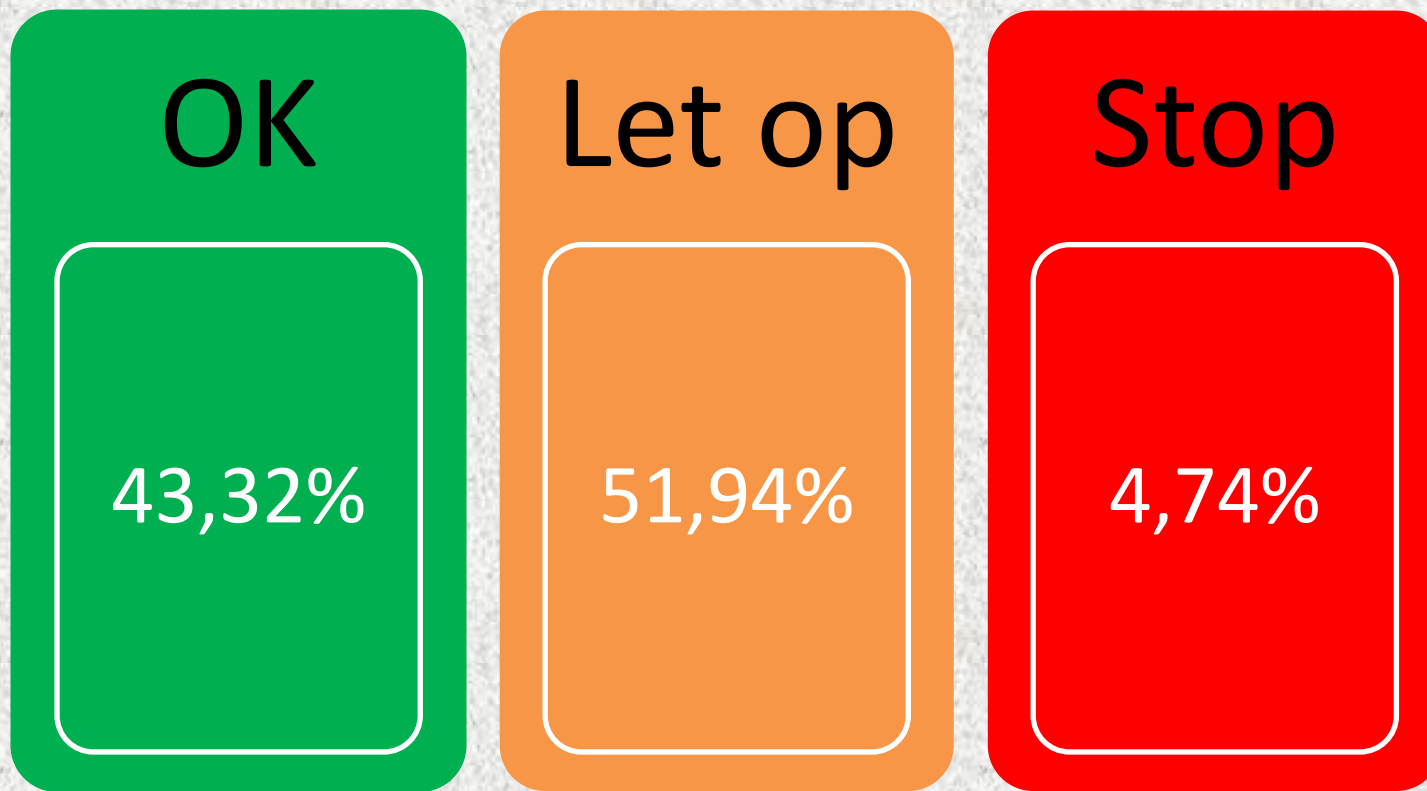

Verkeersovertredingen en -ongevallen

Resultaten checklist

Gedurende 2 weken (01/10/2014 - 15/10/2014) :
27.169 personen vragenlijst volledig ingevuld:
15.284 personen 65 jaar of ouder

Breng uw rijvaardigheid in kaart!

65+ BESTUURDER
Hoe rijvaardig bent u?

universiteit
hasselt | **imob**
INSTITUUT VOOR MOBILITEIT

BIVV
Belgisch Instituut voor
de Verkeersveiligheid

<http://www.senior-test.be/>

Checklist partners

Vlaamse Stichting
VERKEERSKUNDE

Vlaams & Neutraal
Ziekenfonds
www.vnz.be

Fédération Indépendante des Seniors asbl

Union des Villes
et Communes
de Wallonie asbl

Mutualité Neutre du Hainaut
Votre liberté, Votre sécurité

Mutualité Neutre
de la Santé
Liège

Nieuw wetenschappelijk onderzoek

Gezocht? Autobestuurders van 65 jaar of ouder die hun rijvaardigheid willen verbeteren

Bedoeling? 3x trainen (max. 2u) bij IMOB in Diepenbeek

Voordelen?

- Tips over verkeerssituaties die ouderen in het algemeen als moeilijk ervaren
- Brochure met tips om rijvaardigheid te verbeteren
- Overzicht van persoonlijke rijprestatie
- Cadeaucheque ter waarde van €30

Nieuw wetenschappelijk onderzoek

Belangrijk:

Deelname heeft geen invloed op het rijbewijsbezit
Gegevens worden vertrouwelijk behandeld
Geen kennis van computers nodig

Voor meer **informatie**, contacteer Ariane Cuenen

- Mail: ariane.cuenen@uhasselt.be
- Telefoon: 011/26.91.08
- Post:

IMOB t.a.v. Ariane Cuenen, Wetenschapspark 5 bus 6,
3590 Diepenbeek

Bedankt voor uw aandacht!

Heeft u nog vragen?

ariane.cuenen@uhasselt.be